

**Szkolne procedury postępowania nauczycieli (pracowników szkoły)
w sytuacjach trudnych wychowawczo.**

W Szkole Podstawowej Nr 3 im. Małego Powstańca w Ząbkach wprowadza się następujące procedury działań wychowawczych, zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży przejawiających trudności wychowawcze, zagrożonych demoralizacją lub uzależnieniem.

Nauczyciele powinni posiadać podstawowa wiedzę prawną z zakresu prawa rodzinnego, ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

- I. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania się ucznia wobec innych uczniów, nauczycieli, pracowników szkoły.
- II. Procedura postępowania w przypadku przedłużającej się nieobecności ucznia na zajęciach lekcyjnych.
- III. Procedura postępowania w przypadku uczniowskich wagarów czy samowolnego opuszczania szkoły.
- IV. Procedura w przypadku gdy uczeń samowolnie opuści świetlicę szkolną.
- V. Procedura postępowania w sytuacji, kiedy rodzice unikają współpracy ze szkołą dla dobra dziecka lub rodzina jest niewydolna wychowawczo.
- VI. Procedura postępowania w przypadku przyniesienia przez ucznia papierosów lub ich palenia na terenie szkoły.
- VII. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel uzyska informację, że uczeń używa alkoholu lub środków psychoaktywnych.
- VIII. Procedura postępowania, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję psychoaktywną lub miał z nimi kontakt.
- IX. Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie szkoły.
- X. Procedura postępowania w przypadku otrzymania podejrzanego paczki, koperty oraz telefonu ostrzegawczego przed niebezpieczeństwem.
- XI. Procedura postępowania w przypadku prób samobójczych lub podejrzenia zamiaru dokonania samobójstwa ucznia.
- XII. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec ucznia przez osobę dorosłą.
- XIII. Procedury postępowania w przypadku wulgarnych wpisów i gróźb karalnych umieszczanych na portalach społecznościowych.

Nauczyciele powinni posiadać podstawową wiedzę prawną z zakresu prawa rodzinnego, ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Bardzo ważna jest współpraca szkoły z Sądem Rodzinnym i kuratorami sądowymi oraz edukacja prawna dzieci i młodzieży.

Procedury powinny być znane uczniom i ich rodzicom.

I. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania się ucznia wobec innych uczniów, nauczycieli, pracowników szkoły.

1. Nauczyciel/Świadek zdarzenia ma obowiązek przerwać agresywne zachowania ucznia (grupy uczniów), rozpoznać sytuację i niezwłocznie poinformować rodziców. Wspólnie ustalają najlepsze dla dziecka działania prewencyjno-wychowawcze, włącznie z powiadomieniem służb medycznych, policji.
2. Nauczyciel od razu podejmuje właściwe działania wychowawcze.
3. Informuje wychowawcę klasy oraz sporządza notatkę ze zdarzenia.
4. Wychowawca kontynuuje działania wychowawcze z uczniem i rodziną.
5. Wychowawca wobec ucznia/uczniów, którzy przejawiali agresywne zachowanie, stosuje karę zgodnie z regulaminem kar lub odstępuje od niej jeżeli uzna, iż jego działania odniosły pożądany skutek wychowawczy, a sytuacja miała charakter incydentalny.
6. W przypadku powtarzania się sytuacji trudnej (zagrożającej zdrowiu i życiu własnemu lub innych uczniów) wychowawca zgłasza ten fakt do pedagoga szkolnego oraz powiadamia dyrektora szkoły. Podejmowane są dalsze czynności wychowawcze, także we współpracy z instytucjami zewnętrznymi ustawowo wspierającymi pracę szkoły.

II Procedura postępowania w przypadku przedłużającej się nieobecności ucznia na zajęciach lekcyjnych

1. Każdy nauczyciel odnotowuje nieobecność ucznia na prowadzonych przez siebie zajęciach lekcyjnych.
2. Nauczyciel/wychowawca systematycznie (minimum 1x w tygodniu) kontroluje frekwencję uczniów.
3. Rodzice mają obowiązek usprawiedliwiania nieobecności dziecka w terminie 14 dni, licząc od dnia zaistnienia nieobecności.
4. W sytuacji, gdy uczeń przez okres 14 dni jest nieobecny w szkole, a rodzice z własnej inicjatywy nie wyjaśnili przyczyny tej nieobecności, wychowawca klasy:
 - a) Kontaktuje się z rodzicami telefonicznie lub poprzez e-dziennik i wyjaśnia przyczynę nieobecności.
 - b) Rozmowa z rodzicami/ powinna kończyć się wnioskami dotyczącymi realizacji obowiązku szkolnego/obowiązku nauki przez ich dziecko.
 - c) Z rozmowy z rodzicami sporządza stosowną notatkę którą archiwizuje w dokumentacji wychowawcy.
5. W przypadku braku realizacji ustalonych wniosków przez rodziców bądź, gdy uczeń nadal nie uczęszcza na zajęcia lekcyjne, wychowawca:
 - a) Wzywa na piśmie rodziców na rozmowę do szkoły celem ustalenia przyczyn nieobecności ucznia w szkole.
 - b) Powiadamia o wymienionym fakcie pedagoga szkolnego.

6. W sytuacji gdy uczeń, pomimo powzięcia wymienionych wyżej czynności, w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego/ obowiązku nauki i posiada w miesiącu co najmniej 50% nieusprawiedliwionych nieobecności na obowiązkowych zajęciach lekcyjnych, dyrektor na prośbę wychowawcy kieruje do rodziców dziecka upomnienie w sprawie regularnego posyłania dziecka na zajęcia szkolne, informując jednocześnie, że niepodjęcie przez syna/córkę nauki spowoduje zastosowania wobec rodzica środków przymusowych przewidzianych w art. 15 i art.121 ustawy o postępowaniu administracyjnym poprzez nałożenie grzywny.
7. Wychowawca ucznia w porozumieniu z pedagogiem szkolnym informuje Sąd Rodzinny o uchyłaniu się ucznia od obowiązku szkolnego/obowiązku nauki. Pismo powinno zawierać prośbę o wgląd w sytuację rodzinną i wychowawczą dziecka z powodu nie realizowania obowiązku szkolnego/obowiązku nauki.
8. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji Sądu Rodzinnego/Referat Oświaty.

III. Procedura postępowania w przypadku uczniowskich wagarów czy samowolnego opuszczania szkoły.

- 1.W przypadku samowolnego opuszczenia szkoły przez ucznia lub podejrzenia o wagarowanie wychowawca/nauczyciel natychmiast powiadamia telefonicznie rodziców o tym fakcie.
- 2.Nawiązuje współpracę z rodzicami ucznia i przeprowadza rozpoznanie przyczyn nieobecności ucznia (w szkole, wywiad, rozmowy, monitoring) a w przypadku oddalenia się ucznia ze szkoły wspólnie ustalają strategię działań mających na celu ustalenie miejsca pobytu dziecka poza szkołą.
- 3.Nauczyciel powiadamia o tym fakcie swojego przełożonego.
- 4.W przypadku nieustalenia miejsca pobytu dziecka powiadamiana jest Policja.
- 5.W pracy wychowawczej przeprowadzona jest z uczniem rozmowa o zagrożeniach i konsekwencjach takiego zachowania, uczeń zobowiązuje do nie opuszczania samowolnego szkoły i uczęszczania do szkoły. Rodziców zobowiązuje się do kontrolowania frekwencji dziecka i współpracy ze szkołą.
- 6.Nauczyciel/wychowawca sporządza notatkę z przeprowadzonych działań i składa ją do sekretariatu do wiadomości dyrektora. W przypadku świetlicy każdorazowo powiadamia o zdarzeniu wychowawcę danego ucznia.
7. W przypadku braku poprawy zachowania i częstych nieobecności ucznia spowodowanych wagarami informuje o zaistniałej sytuacji pedagoga szkolnego.
- 8.W sytuacji powtarzających się wagarów lub samowolnych wyjść ze szkoły Pedagog w porozumieniu z dyrekcją szkoły wzywa na rozmowę rodziców ucznia celem wyjaśnienia i poinformowania ich o konsekwencjach wynikających z nie realizacji obowiązku szkolnego.
- 9.W sytuacji, kiedy szkoła wykorzystwała wszystkie dostępnej środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przyniosło oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia pisemnie Sąd Rodzinny lub Policję oraz organ prowadzący.

IV. Procedura w przypadku, gdy uczeń samowolnie opuści świetlice szkolną.

1. Każdy rodzic zapisujący dziecko do świetlicy szkolnej jest zobligowany do złożenia deklaracji, w której zawarta jest umowa odnośnie uczestnictwa ucznia w zajęciach.
2. Nauczyciel wychowawca świetlicy sprawdza listę obecności i zaznacza nieobecność w dzienniku zajęć.
3. W sytuacji ustalenia nieobecności dziecka przed czasem opuszczenia świetlicy, rozpoczyna czynności wyjaśniające i poszukujące dziecka na terenie szkoły (wywiad z innymi dziećmi, kontakt z wychowawcą, monitoring i inne).

4. Natychmiast informuje przełożonego, wychowawcę oraz kontaktuje się z rodzicami dziecka. Ustalają inne okoliczności mogące mieć wpływ na decyzję dziecka i strategię działania.

5. W przypadku powtarzania się sytuacji zgłasza ten fakt wychowawcy, który we współpracy z pedagogiem prowadzi dalsze czynności wychowawcze we współpracy z rodzicami.

V. Procedura postępowania w sytuacji, kiedy rodzice unikają współpracy ze szkołą lub zachodzi podejrzenie, że rodzina może być niewydolna wychowawczo.

1. Wychowawca podejmuje działania w celu rozpoznania sytuacji rodzinnej.
2. Zespół wychowawczy podejmuje działania w celu udzielenia pomocy dziecku.
3. Wychowawca we współpracy z pedagogiem szkolnym nawiązuje współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej informując pisemnie o sytuacji rodzinnej ucznia oraz informuje Sąd Rodzinny.

VI. Procedura postępowania w przypadku przyniesienia przez ucznia papierosów lub ich palenia na terenie szkoły.

1. Osoba, która zauważy ucznia palącego papierosy ma obowiązek podjąć interwencję, poinformować niezwłocznie rodziców oraz wychowawcę.
2. Wychowawca/Nauczyciel zabezpiecza papierosy (o ile to możliwe), sporządza notatkę ze zdarzenia.
3. Wychowawca planuje motywujące do zmiany działania wychowawczo-profilaktyczne dla ucznia we współpracy z rodzicami.
4. W przypadku utrzymywania się zachowań demoralizujących wychowawca stosuje wobec ucznia karę określoną w Statucie Szkoły.

VII. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel uzyska informację, że uczeń używa alkoholu lub środków psychoaktywnych.

1. Każdy nauczyciel zobowiązany jest do zareagowania, a następnie przekazuje informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca powiadamia o tym fakcie rodziców i przeprowadza rozmowę z nimi oraz uczniem. Zobowiązuje rodziców do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji wychowawczo-profilaktycznych może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udziału dziecka w programie terapeutycznym (wypełnia kartę spotkania z rodzicem).
3. W przypadku, gdy rodzic jest niewydolny wychowawczo lub odmawia współpracy, a problem nadal się utrzymuje, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia Sąd Rodzinny, Policję (wydział ds. nieletnich).

VIII. Procedura postępowania, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancje psychoaktywne.

1. Nauczyciel w obecności innej osoby dorosłej ma obowiązek podjąć oddziaływania rozpoznawcze.
2. Nauczyciel nie może dokonywać czynności przeszukania odzieży, plecaka bądź rzeczy ucznia- jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.
3. Nauczyciel o swoich spostrzeżeniach powiadamia pedagoga, dyrektora szkoły oraz rodziców.
4. Dyrektor szkoły wzywa Policję oraz rodziców ucznia.
5. Dalsze czynności wynikają z procedur i działań wezwanych służb.

IX. Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie szkoły.

(Wybrane kategorie przestępstw z Kodeksu karnego ścigane z urzędu: udział w bójce lub pobiciu, znęcanie się, naruszenie nietykalności cielesnej w tym pobicie, kradzież)

1. Art.4 UPN par.2. Każdy człowiek, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadamiać o tym Sąd Rodzinny lub Policję.
2. Wychowawca ucznia rozpoznaje sytuację, przeprowadza rozmowę z uczniem, wypełnia kartę spotkania z rodzicem.
3. Wychowawca ustala czy należy opracować program działań wychowawczo-profilaktycznych, we współpracy z rodzicami.

X. Procedura postępowania w przypadku użycia na terenie szkoły substancji szkodliwych, otrzymania podejrzanej paczki, koperty lub telefonu ostrzegawczego przed niebezpieczeństwem lub inne.

1. Nie wolno

- Dotykać, podejmować próby rozpakowania podejrzanych przesyłek, nie przenosić paczki lub koperty. Otwierać pojemników itp.
- Opróżniać zawartości.
- Zlekceważyć niebezpieczeństwa i zataić informację

2. Należy:

- Zabezpieczyć przedmioty i uniemożliwić dostępu uczniom.
- Wyprowadzić uczniów w bezpieczne, przewiewne miejsce.
- Niezwłocznie powiadomić dyrektora szkoły.

3. Dyrektor szkoły powiadamiana Policję i Straż Pożarną oraz podejmuje decyzję o ewentualnej ewakuacji szkoły.

XI. Procedura postępowania w przypadku prób samobójczych lub podejrzenia zamiaru dokonania samobójstwa ucznia.

1. Każdy pracownik szkoły ma obowiązek zareagowania na jakikolwiek sygnał o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia. W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.
2. O wysokim ryzyku zachowań samobójczych świadczyć może wystąpienie przynajmniej jednego z powyższych czynników:
 - Mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei.
 - Mówienie wprost lub pośrednio o samobójstwie, pisanie listów pożegnalnych lub testamentu.
 - Pozbycie się osobistych i cennych dla ucznia przedmiotów, rozdawanie ich koleżankom i kolegom „bo mnie już nie będą dłużej potrzebne itp”.
 - Unikanie kontaktów z bliskimi kolegami, izolacja, zamykanie się w sobie.

- Zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały uczniowi przyjemność.
 - Przejawianie dużych zmian charakteru, nastroju, występowanie nietypowych zachowań.
 - Przejawianie innych zachowań ryzykownych: okaleczanie się, zażywanie narkotyków, spożywania alkoholu.
 - Przejawianie zainteresowań związanych ze śmiercią, umieraniem itp.
 - Podejmowanie w przeszłości prób samobójczych.
 - Fascynacja znanymi osobami (np. gwiazdami popkultury), które popełniły samobójstwo.
3. Po zdiagnozowania sytuacji zagrożenia, wychowawca, pedagog i psycholog szkolny podejmują działania interwencyjne:
- Obligują pisemnie rodzica do pilnej konsultacji u lekarza psychiatry
 - Prowadzą analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w celu wstępnego ustalenia przyczyn w zachowaniu ucznia
 - Ustalają z rodzicami zasady współpracy, proponują pomoc na terenie szkoły lub poza nią, sporządzają notatkę z podjętych działań, wypełniają kartę spotkań z rodzicami. Informują pisemnie Sąd Rodzinny o zaistniałej sytuacji z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną.
 - Powiadamiają służby zewnętrzne Pogotowie Ratunkowe, Policję.

XII. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec ucznia przez osobę dorosłą.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” z jednej strony nakłada na pracowników służb, w tym oświaty obowiązek reagowania w każdej sytuacji podejrzenia przemocy wobec dziecka.

Propozycja algorytmu postępowania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie wobec dzieci opracowany przez Instytut Psychologii Zdrowia „Niebieska Linia”.

Załącznik Nr1 –kwestionariusz oceny ryzyka występowania przemocy w rodzinie wobec dziecka - dzieci młodsze do lat 9.

Załącznik Nr2- kwestionariusz oceny ryzyka występowania przemocy w rodzinie wobec dziecka -dzieci starsze od lat 9.

XIII. Procedury postępowania w przypadku wulgarnych wpisów i gróźb karalnych na portalach społecznościowych, prowadzonych przez uczniów poza szkołą. Cyberprzemoc.

1. Powiadomienie rodziców oraz poinformowanie o zachowaniu dzieci.
2. Podjęcie działań wychowawczych i uwzględnienie ich w planie wychowawczo-profilaktycznym klasy i indywidualnym.
3. W przypadku braku zmiany zachowania ucznia na požądane wychowawca wzywa uczniów i ich rodziców celem przeprowadzenia rozmów.
4. Jeżeli działania wychowawcze i dyscyplinujące nie przynoszą efektu lub następuje eskalacja konfliktu, rodzice lub szkoła mogą zawiadomić Policję.